

REVISTA ECONOMICĂ.

ORGAN FINANCIAR-ECONOMIC.

Organul oficial al „SOLIDARITĂȚII”, asociațiune de institute financiare ca însoțire.

Apare odată pe săptămână.

Prețul de prenumărare:
pe 1 an K 12.—, pe 1/2 an K 6.—

Redactor responsabil:
CONSTANTIN POPP.

Taxa pentru inserțiuni:
de spațiul unui cm² câte 10 fileri.

SCUMPETEA.

Nu poate fi vorba acum de o perturbațiune în mersul general al transacțiunilor: de o criză generală industrială, comercială, monetară sau de bursă. O schimbare neobicinuită însă, de o mare intensitate, este declarată dela începutul războiului mondial, în toți ramii de activitate omenească, în toate statele Europei. Criza chiar, o criză din cele mai mari s'ar fi produs, fără îndoială, dela început, cu urmări grave, cu ruina celor mai multe instituțiuni economice-financiare, cu completa ruinare a multor stabilimente comerciale și industriale, cari toate ar fi avut drept consecvență și ruina a nenumărate familii și pierderi colosale pentru stat.

Ca toate aceste să nu se întâmple a trebuit să intervină statele cu luarea de dispoziții, cari să împiedice declararea crizei și a dezastrelor de tot felul.

Moratoriile, îndeosebi, fixarea prețului maximal al alimentelor și ajutoarele diferite, ce statul le-a distribuit dela început familiilor celor plecați la războiu etc., cum și alte ajutoare distribuite sărăcimii din partea societății au contribuit la susținerea echilibrului, atât de necesar vieții economice.

Cu toate acestea scumpetea se accentuează din zi în zi mai intensiv, în sate și orașe, la noi și în alte țări. Dar nici nu se poate altfel. Statele, prin sarcinile și îndatoririle, ce și-au asumat, angajându-se într'un războiu cu proporții atât de uriașe, cari necesitează cheltuieli nesămuite, cu echiparea și nutirea a milioane de oameni și animale, cu muniția și armamentul etc., — au provocat din capul locului scumpetea ce o vedem luând proporții tot mai mari și mai îngrijitoare.

Afacerile de bancă stagnează, deoarece banul nu-și mai face circulația sa obicinuită în timpuri liniștite. Creditele s'au restrâns în limitele cele mai înguste. Lasă că de aproape 3 ani piața de bani a fost aproape închisă pentru credite noi, ca și când s'ar fi prevăzut evenimentele extraordinare ce s'au întâmpinat acum pe pământul Europei. Dar și neînsemnatele credite, ce s'au mai acordat în anii din urmă, au fost scumpe; căci s'au închis pentru noi

ușile creditorilor din țările cu mulți și mari capitaliști, închizându-se totodată, ca o consecvență firească, și isvoarele de credit din țară.

Cei doi ani precedenți anului de față, fiind ani răi agricoli, au avut, și ei, urmări nefavorabile pentru întreaga situația economică a țării noastre și a altor țări. Urmările nefavorabile se resimt acum și mai mult decât mai înainte și ele se vor agrava, din zi în zi, îndeosebi, dacă războiul va fi de o durată lungă. De timp îndelungat băncile încassează cu o nespusă greutate pretensiunile lor scadente; chiar și încassarea intereselor se întâmplă cu greu. Imprumuturile s'au sistat pe întreaga linie, depunerile, în urma moratoriilor, se replătesc numai cu țărâita. Astfel aceste instituții sufer de o anemie destul de primejdioasă.

O împrejurare, mai ales, trebuie să ne dea turtur de gândit în timpul de față. Este: scumpirea alimentelor, care progresa rapid în fiecare zi.

Ce e drept, recolta anului de față nu a fost abondentă; din contră grâul a dat în unele locuri recoltă puțin mulțumitoare, aproape tot așa și porumbul (cucuruzul), iar cartofii au putrezit în locurile mai așezate din cauza ploilor îndelungate din Iunie și Iulie. În timpul din urmă, pe lângă toate înlesnirile ce s'au făcut pentru importul cerealelor, el s'a sistat cu totul. Astfel agricultorii, cari dispun de cereale și alte articole de alimentație, văzând goana ce se face după ele, scot numai puțin la piață și se țin la prețuri foarte urcate. Negustorii de cereale nu mai așteaptă, ca de obicei, numai în piață, unde în împrejurări normale, pe acest timp, se oferă cereale în abundență și prețurile erau convenabile atât pentru vânzător, cât și pentru cumpărător. Astăzi comercianții invadează satele căutând să adune tot ce se poate aduna. De altă parte s'a cumpărat și se cumpără mereu și pentru trebuințele crescânde ale armatei. Astfel nu e mirare, că pe piață se prezintă puține alimente, asupra cărora se dă năvală ca în timp de foamete, iar prețul lor se urcă în mod înspăimântător. E ceva nemaipomenit ca, toamna după culesul porumbului, hecto de porumb să se vândă în orașele de provincie și chiar în sate cu K 16—18, hecto de grâu cu K 32—40, hecto de fasole cu K 45 și cartofii cu K 6—7.

Ar fi să considerăm favorabilă situația aceasta măcar pentru marii proprietari de pământ, pentru arăndătorii marilor proprietăți și, în genere, pentru plugărimii. Căci e multă vreme, decând agricultorii se plâng, că agricultura nu rentează și că, îndeosebi, serii de ani răi, cu ploii continue sau secetoși din cale afară, le nimicesc recoltele și îi duc la ruină.

Soartea acestora, firește, nu o deplângem. Pe ceice au acum prisos de bucate, îi vede Dumnezeu. Ei au ocazie să realizeze frumoase venituri și pot constata cu mulțumită, că acest an a fost pentru dâșii un an binecuvântat de Dumnezeu.

Ei, dară numărul acelor ce au bucate de vânzare este minimal și preponderant este al acelor, cari an de an trebuie să cumpere întreg cuantul necesar pentru consum sau cel puțin o parte a aceluia. Înțelegem întreagă populația orașelor și majoritatea populației satelor din regiunile cele mai puțin fertile de munte, între cari se numără, în locul prim, populația românească, care ocupă regiunile Carpaților, cum și sărăcimea tuturor satelor noastre, care trăiește din cumpărat în tot cursul anului. Este deci evident, că scumpetea, ce s'a declarat așa de timpuriu și într'un grad atât de înalt, atinge în măsură mare păături largi ale poporului nostru. Iar ceice profită de această scumpete, în împrejurările excepționale de azi, sunt, în prima linie, speculanții, cari folosesc aceste împrejurări pentru a exploata tocmai pătura cea mai săracă și, cu ea împreună, pe toți, cari sunt avizați să cumpere cereale și alte articole de alimentație pentru oameni și animale. Între aceștia se numără și erarii militari, care este constrâns a procura cele necesare armatei cu prețuri foarte mari.

De aceea am făcut, cu altă ocazie, apel la băncile noastre ca și ele să caute căi și mijloace de a porni o acțiune în interesul clientelei lor, asociindu-se în consorții pentru valorizarea produselor micilor proprietari, cum și în scopul procurării de produse agricole, pentru a scăpa, eventual, populația de ruină și, poate, și de perire.

Drept dovadă de importanța chestiunii, de care ne ocupăm, aducem împrejurarea, că un consiliu de miniștri român, ținut zilele trecute în București, s'a ocupat, între altele, cu *acapararea grâului* din țară de către anume speculatori, și a decis ca, în cazul când specula ar face să se urce prețul grâului și ca urmare cel al pâinei, statul să rechiziționeze grâul cu prețul maxim de Lei 2200 de vagon.

În tot cazul, scumpetea ce s'a declarat și împrejurările excepționale, în cari se află țara noastră, reclamă măsuri excepționale, de urgență, pentru a se pune stavilă primejdiei ce amenință păături largi ale populației.

Apelăm de nou și la băncile noastre, să se intereseze și ele, până nu e prea târziu, de această chestiune de viață și să facă tot ce pot pentru salvarea populației amenințate de un mare pericol.

*

Pentru a pune oarecare stavilă urcării rapide și exorbitante a prețului cerealelor și a altor produse alimentare, guvernul încă s'a văzut îndemnat a lua unele măsuri. Acum câteva săptămâni a ordonat suspendarea taxelor vamale asupra importului de cereale. Măsura aceasta însă — durere — s'a dovedit ca prea întârziată, fiind luată într'un timp, când România — singura țară la al căreia prisos de cereale se putea conta între împrejurările actuale — deja a fost oprit exportul său de cereale.

Prețul cerealelor continuând a crește, la finele lunii trecute, s'a ținut în ministerul de comerț o anchetă al căreia obiect a fost chestiunea fixării prețurilor maxime ale cerealelor. Ancheta, la care au participat, prin reprezentanții lor, toate cercurile interesate, s'a pronunțat unanim pentru fixarea oficială a prețurilor maxime, ca un mijloc necesar și eficace în contra speculației și a reținerii nejustificate a cerealelor.

Ca rezultat al acestei anchete și în urma experiențelor făcute în Germania, unde fixarea oficială a prețului maximal a cerealelor a dat rezultate satisfăcătoare, deja în viitorul apropiat guvernul, după ce va fi căzut de acord cu guvernul austriac asupra procedurii unitare, ce va fi de urmat în această chestiune în ambele părți ale monarhiei, va fixa și la noi un preț maximal pentru cereale.

Întregirea ordinațiunii privitoare la moratoriu.

Sub Nr. 7968/914 M. E. ministerul r. u. a emis cu data de 27 Octomvrie 1914 o nouă ordinațiune întregitoare a ordinațiunii Nr. 7205/914 privitoare la moratoriu.

Conform dispozițiilor acestei nouă ordinațiuni închiriatorul unei locuințe sau a unei alte localități, sub durată moratorului, este restrâns în drepturile sale de abdicere, ce-i sunt asigurate în contract, în normative sau în lege pentru caz de neplată a chiriei. Anume locuințele sau alte localități, date în chirie, pe săptămână sau pe lună, închiriatorul peste tot nu le poate abdice, iar cele închiriate pe timp mai îndelungat le poate abdice numai, în caz de neplată a unei chirii, scoasă de sub moratoriu, dar și aceasta numai dacă chiriașul întrelasă a plăti până în ziua a cincina a fiecărei luni suma de chirie, ce cade pe câte o lună. Dreptul acesta însă în luna ultimă a perioadei respective de chirie, după ziua a zecea a acelei luni, nu mai poate fi exercitat.

Dispozițiile cuprinse în alinea de mai înainte nu pun sub moratoriu datoriile de chirie scoase de sub moratoriu prin ordinațiunea III asupra moratorului, va să zică între altele nu alterează dreptul închiriatorului, de a-și validă întreaga pretensiune de chirie și a calculă interese de întârziere după partea neplătită la scadență.

Dispozițiile cuprinse în alinea 1 sunt nevalide când obiectul chiriei îl formează locuințe și chiriașul primește în urma funcției sau a slujbei sale, bani de quartir și aceștia nu-i întrebunțează pentru plata chiriei.

Ordinațiunea cuprinde mai departe, unele dispoziții nouă cu privire la replătirea depunerilor plasate în cont-curent.

Anume: proprietarul unui cont-curent poate pretinde replătirea bônului său, fără privire la sumă, dacă documentează în mod vrednic de credință că banii îi trebuie necondiționat:

a) pentru clădirea unui edificiu public sau efectuarea unei alte lucrări de aceeași natură, și a căreia construcție sau efectuare autoritățile politice, chemate a le controla, le declară de neamânabile, și

b) pentru continuarea clădirii începută încă înainte de ordinațiunea prezentă — și întrucât suma necesară în acest scop o asignează în favorul celui îndreptățit.

Dispozițiile cuprinse în §-ul 6, alinea 6, a ordinațiunii referitoare la moratoriul III au valoare și aici.

Glorie românească.

România a trimis — după cum scriu ziarele — o comisiune militară în statul Illinois al Americii-de-nord, ca să cumpere deocamdată 20 milioane de cartușe pentru puștile Manlicher ale armatei române.

Știrea ar trebui să umple de mândrie pe tot Românul. Comisiune militară română în Illinois: ceva impunător. Douăzeci de milioane: ceva mareț.

D-nul Iorga zice undeva că un popor nu este tare când cineva îl crede tare, ci când el își simtește adevăratele trebuințe și se nizește ca din puterile proprii să-și îndeustelească acele trebuințe.

Că România are trebuință de armată, e fapt. Până la înfăptuirea păcii universale va mai curge nițică apă pe Dunăre.

Asemenea e clar, precum am arătat altădată, că îndeosebi ostașul român ar putea îndeplini rolul civilizator al vechiului legionar roman. Cu disciplina militară în scurt timp s'ar ridica poporul românesc din starea în care se află și în scurt timp s'ar schimba suprafața țărilor locuite de el. Cincizeci de ani: și am avea altă civilizație, altă cultură, alte aspirații. Forțele colosale cari acuma distrug, pot și construi. Energiile, cari acuma consumă, pot și produce. Atarnă de direcția în care se lasă să evolueze.

În acest sens, mândria noastră românească ar fi mai deplină, dacă comisiunile militare române nu ar fi silite să alerge peste mări și țări, cartușele trebuind fabricându-se *acasă*. Aceeaș fabricațiune am dori pentru arme și pentru tot echipamentul armatei. Bine înțeles, că nici *acasă* nu ar fi mântuitoare fabricațiunea *străină*, ci numai lucrul românesc. În zilele regretatului Vlaicu stăruit-am chiar și în coloanele acestei

reviste, să se înființeze în România un *Stabiliment Vlaicu*, pentru lucruri trebuitoare în primul rând armatei, aducând exemplu stabilimentul *Skoda* din Pilsen. De ce nu s'a înființat? Fiindcă cei mari și tari sunt mult mai indolenți, decât să se entusiasmeze pentru adevărate probleme de cultură și progres. Zicea odinioară și Ion *Ghica* (Convorbiri Economice, pag. 640—1) „Crezi tu că suntem considerați în lumea civilizată pentru că invităm Europa să vie să vadă pe malurile Ialomiței optsprezece mii de puști bune, fabricate la Providence, câteva tunuri din turnăria dela Essen și optsprezece mii de flăcăi cu ochii vii și frumoși, îmbrăcați de sus până jos cu postav nemțesc, în pânză de Brașov și cu piele de Pesta, aruncând în vânt praf și cartușe aduse dela Paris“?

Oare ce se va fi schimbat de pe timpul când scria *Ghica* șirele precedente (1876)?

Se vor fi schimbat multe idei și situații politice, dar producțiunea industrială românească puțin va fi progresat. Cel mult, ca în loc să se comandeze cartușele la Paris, acuma se comandează în Illinois.

Nu înzădar, regele Carol lăsat-a fundația de 3 milioane pentru o *Școală industrială* în București.

Ne trebuie învățătură și voință. Numai prin aceste vom ajunge la glorie națională.

Gavr. Todica.

Prețul devizelor și valutelor.

Banca Austro-Ungară a fixat pe ziua de 2 Noembrie a. c. următoarele cursuri pentru devize și valute:

	Bani	Marfă
Amsterdam	232—	233—
București	95·50	96·50
Piețe germane	124·25	125·75
„ italiene	106·50	107·50
Copenhaga	146·50	148·50
Piețe elvețiene	108·50	109·50
Marce germane hârtie	124·25	125·25
Ruble hârtie	258·50	260·50
Piese à 20 franci aur	22·25	2 2 75
„ „ 20 Marce aur	26·50	27·25
Sovereign	27·50	28·25

Un astfel de buletin va publica Banca Austro-Ungară în viitor în fiecare seară, pe baza cursurilor din Berlin.

REVISTA FINANCIARA.

Situațiunea.

Sibiu, 5 Noembrie 1914.

Reducerea etalonului oficial al Băncii Austro-Ungare, întâmplată săptămâna trecută, a influențat până acum puțin piața internă de bani, unde afacerile continuă a fi minimale. Dovadă că cu finele lui Octom-

vie, notaferici Banca Austro-Ungare arata o reducere de 130 milioane față de o creștere de 216 milioane în anul trecut. Discontul privat a cotel în Viena 4% pentru cambii de prima bonitate, iar în Budapesta 5% pentru același material.

În piețele externe de bani situația este în general neschimbată. Cererea în Berlin a fost intensivă și au cotel banii de zi 5%, iar discontul privat 5 $\frac{3}{4}$ %—5 $\frac{7}{8}$ %? În London discontul privat a fost 3 $\frac{1}{16}$ %. Asupra pieței franceze lipsesc știri.

CRONICĂ.

Necrolog. Dr. Fabiu Bontescu, avocatul și iuriconsultul institutului de credit și economii „Hațiegana” în Hațeg, cadet în rezervă în regimentul de infanterie ces. și reg. Nr. 64, a căzut pe câmpul de luptă din Galiția în etate de 28 de ani. A fost înmormântat la 24 Octomvrie 1914 în grădina școlii din Chyrow.

Direcțiunea „Hațieganei” pentru eternizarea memoriei iubitului ei iuriconsult a înfiintat un „Fond cultural Dr. Fabiu Bontescu” pentru răspândirea de scrieri folositoare în popor, dăruind în acest scop suma de K 200.

— **Simion Disela**, practicant la filiala din Bozoviciu a „Albinei”, cadet în rezervă, a decedat în urma ranelor primite pe câmpul de războiu din Galiția, în spitalul din Miskolcz în etate de 22 de ani.

Sortarea scrisurilor fonciare „Albina”, obicinuită în luna Octomvrie, cu considerare la stările de războiu — s'a amânat în anul curent.

Restanțele de contribuție a celor de sub drapel. Cu considerare la starea de războiu ministrul de finanțe ungar, prin ordinațiunea sa Nr. 3382/914 N. M., a limitat încasarea contribuțiilor restante a celor chemați sub drapel. Conform ordinațiunii din chestiune încasarea acestor contribuții se ține deocamdată în suspens. Excepție se face, când subversează primejdia prescripțiunii. Sumele de despăgubire pentru caii, carăle și alte obiecte rechiziționate de armată asemenea sunt nesecuestrabile.

Cursul efectelor în circulația privată din Viena. În ultimele zile ale lunii expirate samsarii oficiali ai bursei vieneze au mijlocit pe cale privată mai multe vânzări-cumpărări de efecte, cu care prilej s'au realizat următoarele prețuri:

	K	K
Renta Maiu-Noemvrie	73·60	— 74·20
Renta Ianuarie-Iulie	73·25	— 74·10
Renta austriacă în coroane	73·80	— 74·70
Renta în aur austriacă	95·30	
Bonuri de tezaur de 4 $\frac{1}{4}$ %	94·80	— 95·15
Renta ungară în coroane	71·95	— 73·—
Renta ungară în cor. de 4 $\frac{1}{2}$ % amortizabilă din 1914	80·65	

SUMAR.

Scumpetea — Intregirea ordinațiunii privitoare la moratoriu — Glorie românească — Prețul deviselor și și valurilor. — *Revista financiară*: Situațiunea *Cronică*: Necrolog, Starea scrisurilor fonciare, «Albina», Restanțele de contribuție a celor de sub drapel, Cursul efectelor în circulația privată din Viena.

„CRIȘANA”,
institut de credit și economii în Brad.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de conducător-contabil la filiala institutului de credit și economii «Crișana» din Hălmagiu (com. Aradului) se publică concurs cu termen până la 12 Noemvrie st. n. 1914.

Salarul se fixează în K 1800.

15% adaus de scumpete K 270,

și cuartir în natură, constător din două odăi, culină și cămară; în afară de acestea mai primește 6 cuincuenale à 10% după salarul fundamental și tantiema statutară.

Dela reflectanți se recere să fie absolvat o școală superioară de comerț cu examen de maturitate, să poseadă în afară de limba română, limba maghiară, eventual și cea germană, în scris și vorbit și să aibă praxă de bancă și destoinicie ca să poată pe lângă săvârșirea lucrărilor de contabilitate și de carte funduară, conduce independent agendele filialei.

Se cere mai departe a fi eliberat de serviciul militar activ.

Cel ales numai după un an de probă va fi denumit definitiv — când va fi înscris și la fondul de pensiune al institutului și va avea a depune o cauție de K 2000 — la intrarea în funcțiune.

Cererile dimpreună cu atestatele în original sau copie legalizată au a se înainta la subsemnata direcțiune în Brad, iar postul este a se ocupa la 1 Decemvrie — cel mai târziu 15 Decemvrie st. n. 1914.

Este în interesul recurentului a se prezenta în persoană.

Brad, 26 Octomvrie 1914.

2—2

Direcțiunea.

„MIELUL”,
cassă de împrumut și păstrare, societ. pe acții, Poiana.

CONCURS.

Pentru ocuparea postului de contabil, devenit vacant, se publică concurs cu termenul până la 25 Noemvrie n. a. c.

Salar anual 1600 coroane, relut de cuartir corăspunsător și tantiema statutară.

Dela concurenți să recere să fi absolvat școala comercială, să poseadă pe lângă limba română încă și limba maghiară în scris și vorbit și să aibă praxă recerută pentru a conduce contabilitatea independent și a încheia bilanțul.

Alesul, după un an de probă, va fi denumit definitiv. Postul este a se ocupa la 1 Decemvrie n. a. c.

Cererile împreună cu atestatele au a se înainta la subsemnata direcțiune.

Poiana-Sibiului, la 3 Noemvrie 1914.

1—2

Direcțiunea.